

درسنامه پیام های آسمان پایه هفتم

مسعود کاظمی

کبری جباری

مینا پاکپور

سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹

درس ۱

و هُوَ مَعَكُمْ ، آيَنَ مَا كُنْتُمْ . هر کجا باشید او با شماست .

خداوند مهر بان ترین است و از حال همه خبر دارد. او چون همه ما را دوست دارد، از ما و تمامی آفریده هایش به خوبی مواظبت می کند. اما گاهی انسان ها با بی دقتی یا سهل انگاری و یا حتی از سر نادانی، دچار حادثه می شوند. درحقیقت این افراد با اشتباهات یا گناهایی که مرتکب می شوند، خودشان را از حفاظت خداوند محروم می کنند.

استفاده صحیح و بجا از نعمت، شکر نعمت و استفاده ناصحیح از آن ، ناسپاسی در برابر خداوند است. نتایج شکرگزاری

با شکرگزاری ، خداوند نه تنها از ما راضی می شود بلکه نعمت های بیشتری نیز به ما م می دهد

لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ: اگر شکرگزاری کنید ما قطعاً (نعمت ها) را زیاد م می کنیم.

شکر واقعی این است که از نعمت های خداوند در راه نافرمانی او و انجام کارهای حرام استفاده

نکنیم.

درس ۲

استعانت از خداوند

إِيَّاكَ نَعْبُدُ: (خدایا) تنها تو را می پرستیم
وَأِيَّاكَ نَسْتَعِينُ: و تنها از تو یاری می خواهیم.
راه های بهره مندی از یاری خداوند:

۱. صبر و تقوا: اگر ما بتوانیم در برابر مشکلات و سختی ها، صبر کنیم و در هر موقعیتی، از گناهان دوری کنیم، خداوند بیش از پیش، یاری خود را نصیب ما خواهد کرد.
۲. یاری دادن خداوند: خداوند به کسانی که او را یاری کنند وعده یاری داده است. منظور خداوند از یاری او، توسط ما بندگان، یاری دین اوست؛ یعنی ما با جهاد در راه خدا، دفاع از دین با جان و اموالمان و با عمل به دستورات خداوند در انجام واجبات و ترک محرّمات، در واقع خداوند را یاری کرده ایم و موجب ثبات و پایداری دین او شده ایم. این کار آنقدر نزد خداوند ارزشمند است که آن را یاری خودش دانسته است و در مقابل وعده یاری و کمک قطعی به کسانی داده است که او را یاری می کنند.
۳. دعا: یکی از مهم ترین و ساده ترین راه ها برای جلب یاری خداوند، دعا کردن است. از بهترین حالت هایی که دعادر آن مستجاب می شود، هنگام نماز است. نماز گزار در بخش های مختلف نماز با خداوند سخن می گوید و از او یاری می طلبد و دعای هیچ یک از بندگان از خداوند پنهان نمی ماند و او درخواست هیچ کس را بی پاسخ نمی گذارد. البته گاهی اوقات از خداوند چیزهایی را درخواست می کنیم که به مصلحتمان نیست. خداوند که بهتر از هر کس دیگری از سود و زیان ما آگاه است، به جای خواسته ما، چیزی را که مفیدتر و مناسب تر است به ما می دهد.

درس ۳

تلخ یا شیرین

سرانجام زندگی:

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ أُدْخِلُوا الْجَنَّةَ مِمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ. همان کسانی که فرشتگان جانشان را در حالی که پاکند می ستانند، [و به آنان] می گویند: درود بر شما باد، به [پاداش] آنچه انجام می دادید به بهشت وارد شوید.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ. و اگر می دیدی هنگامی که فرشتگان جان کافران را می گیرند به صورت و به پشت هایشان می زنند و می [گویند] عذاب سوزان را بچشید. کسانی که در زندگی خود به خدا و پیامبرانش ایمان دارند و به فکر زندگی پس از مرگ هستند، مانند پادشاه زیرک اند که رفتن از شهر، هیچ ترسی برایش نداشت؛ چرا که می دانند در زندگی جدید خود نیز در آرامش و راحتی به سر خواهند برد. اما کافران و بدکارانی که تمام زندگی خود را به خوش گذرانی و تفریح در دنیا می پردازند و برای سفر خود توشه ای آماده نمی کنند، اصلاً دوست ندارند از این دنیا بروند؛ زیرا می دانند که مرگ برای آنها به معنای پایان خوشی ها و سرآغاز سختی هاست.

درس ۴

عبور آسان

مردی از ابوذر پرسید: چرا ما از مرگ می ترسیم؟ ابوذر جواب داد: زیرا شما دنیایتان را آباد کردید و آخرتتان را خراب و ویران، و معلوم است که دوست ندارید از آبادانی به ویرانی بروید. کارهایی که موجب آسانی زندگی در دنیا و آخرت می شوند عبارتند از:

۱- نیکی به پدر و مادر

۲- صدقه دادن

۳- خوش اخلاقی

امام صادق (ع) می فرماید: هر کس پیوند خود را بستگانش محکم کند و با پدر و مادرش بسیار خوش رفتار و مهربان باشد، دشواری های مرگ بر او آسان می شود و در دنیا نیز هرگز فقیر و تهی دست نمی شود.

امام صادق (ع) می فرماید: صدقه دادن موجب نجات از مرگ بد و رهایی از هفتاد نوع بلاست. صدقه فقط مالی نیست و هر نوع کمک به دیگران در راه خداوند، صدقه محسوب می شود.

از حضرت علی (ع) پرسیدند: شما چگونه خود را برای مرگ آماده کرده اید، که از آن هراسی

ندارید؟

امام (ع) فرمود: کسی که از گناهان پرهیزد و به واجباتش عمل کند و خود را به اخلاق نیکو بیاراید، دیگر برایش فرقی ندارد چگونه بمیرد. به خدا قسم برای پسر ابوطالب فرقی ندارد که او به سراغ مرگ برود یا اینکه مرگ به سراغش بیاید.

سوال: علت آزار و فشار قبرسعد بن معاذ چه بود؟ بد اخلاقی با خانواده اش در خانه

درس ۵

پیامبر رحمت

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا: قطعاً در فرستاده خداوند [پیامبر اکرم] برای شما الگویی نیکوست برای هر کس که به خدا و روز آخرت امید دارد و خداوند را بسیار یاد می کند. پیامبران تنها کسانی هستند که می توانند با آوردن دین آسمانی، مسیر صحیح زندگی را به ما نشان دهند. همانطور که گفتار پیامبران راه دستیابی به رستگاری است، رفتار و سبک زندگی آنها نیز به صورت کامل می تواند الگوی زندگی ما قرار گیرد.

سه ویژگی اخلاقی و رفتار اجتماعی پیامبر اکرم (ص)

۱. بزرگواری و محبت: خداوند مهربان درباره اخلاق نیکو و مهربانی پیامبر اکرم (ص) می فرماید: لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ: بی شک برای شما پیامبری از خودتان آمده است، بر او دشوار است شما در سختی بیفتید. به [هدایت] شما اشتیاق فراوان دارد، نسبت به مؤمنان بسیار دلسوز و مهربان است.

۲. عزت نفس:

عزت نفس احساس باارزش بودن است؛ یعنی اینکه خودمان را پیش دیگران کوچک نکنیم. پیامبر اکرم (ص) هیچ گاه حاضر نبود در انجام کارهای شخصی خود از دیگران درخواستی کند، حتی اگر دیگران به انجام آن کارها افتخار می کردند.

امام صادق (ع) درباره ساده زیستی پیامبر می فرماید:

«هرگاه لباس و کفش رسول خدا پاره می شد، خودش آنها را می دوخت. وقتی در می زدند خودش در را باز می کرد و بادستان خودش گندم و جو را آسیاب می کرد و آب می آورد. او در انجام کارهای خانه، به خانواده کمک می کرد و...»

امانت داری: پیامبر اکرم همواره می فرمود: شخصی که در دنیا به امانت خیانت کند، و آن را به صاحبش پس ندهد، اگر بمیرد بر دین من نمرده است و خدا را در حالی ملاقات خواهد کرد که از او خشمگین است. اگر مردم جهان بخواهند به بهشت زیبای خداوند راه یابند و رحمت بی کران الهی آنان را دربرگیرد. کافی است پیامبر اکرم (ص) را به عنوان الگوی عملی زندگی خود قرار دهند.

درس ۶

اسوه فداکاری و عدالت

وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَئُوفٌ بِالْعِبَادِ: و از مردم کسانی جان خود را می فروشند [فدا می کنند] تا خشنودی خدا را به دست آورند، و خدا نسبت به بندگانش مهربان است. فداکار کسی است که برای خدمت به دین و جامعه خود، از مال، سلامتی، خانواده و حتی از جان خود می گذرد و آنها را در راه هدف پاک و بزرگ خود فدا می کند. دین اسلام افراد فداکار را ستایش کرده و به آنان وعده پاداش الهی داده است.

ماجرای از خود گذشتگی حضرت علی (ع) در شب هجرت پیامبر اکرم که به ليله المبیت مشهور است یکی از کامل ترین نمونه های فداکاری در راه خداست.

عدالت طلبی و مساوات، ویژگی بارز دیگری از شخصیت امیرالمومنین است. حضرت علی (ع) در شرایطی از سوی مردم برای اداره حکومت و خلافت انتخاب شد که مشکلات بسیاری جامعه اسلامی را فراگرفته بود. علی (ع) دلیل پذیرفتن حکومت را اینگونه بیان می کند:

«اگر خداوند از آگاهان عهد و پیمان نگرفته بود که در برابر زیاده خواهی ستمگران، و گرسنگی مظلومان سکوت نکنند [و حق مظلوم را از ظالم بستانند و به او بازگردانند]، حکومت بر شما را رها می کردم و آنگاه می دیدید که [مقام های] ادنیایی شما نزد من از عطسه بُز بی ارزش تر است.»

امیرالمومنین حکومت را برای ایجاد عدالت بین مردم پذیرفت و در رعایت عدالت و مساوات بین مسلمانان، هیچکس را بر دیگری برتری نداد. در حقوق عمومی و مسائل اجتماعی، با خانواده و نزدیکان

خود نیز مانند مسلمانان دیگر رفتار می کرد. در هنگام تقسیم بیت المال همه چیز را به دقت و به صورت مساوی بین تمامی مسلمانان تقسیم می کرد و وقتی همه اموال به دست صاحبانش می رسید، در همان محل بیت المال به نماز می ایستاد. نمونه های دیگری از فداکاری علی (ع) - مبارزه و نبرد تن به تن با عمرو بن عبدود در میدان جنگ خندق. - جنگیدن با شجاعت و دفاع از رسول خدا (ص) در جنگ اُحد. - از جا کندن در خیبر و شکست دادن یهودیان. - خواندن آیات سوره توبه با صدای بلند در میان مشرکان بی رحم مکه.

درس ۷

برترین بانو

به فرموده پیامبر اکرم (ص)، دختر موجب برکت و شادمانی زندگی می باشد. بنا به فرمایش پیامبر (ص)، فاطمه سرور زنان اولین و آخرین و برترین بانوی جهان است. پیامبر (ص) می فرماید: فاطمه مایه شادمانی قلب من است. ویژگی های اخلاقی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها:

- ۱ احیا و عفت ۲ - علاقه شدید به پیامبر - ۳ - اهمیت دادن به خانواده و خانه داری - ۴ - ساده زیستی - ۵ - ایثار و بخشندگی
حضور در اجتماع:

آن حضرت با آنکه سعادت زنان را در دوری از مردان نامحرم می دانست اما هرگاه حق به خطر می افتاد با حفظ حیا و وقار به میان مردم می آمد و آنان را ارشاد و نصیحت می کرد. سخنان و خطبه های آن حضرت در مسجد مدینه که باقی مانده است، نمونه هایی از حضور ضروری در اجتماع است. ایشان به هنگام جنگ در خانه نان می پخت و آن را برای رزمندگان می فرستاد و هرگاه نیاز بود در جبهه به مداوای مجروحان و آب رسانی به آنان مشغول می شد. معارف و احکام دین را به زنان می آموخت و با گشاده رویی به پرسشهای آنان پاسخ می داد و هرگز از این کار خسته و آزرده نمی شد. امام علی (ع) درباره حضرت فاطمه سلام الله علیها می فرماید: هرگاه به او می نگریم غم و اندوه من بر طرف می شد. خدا می داند که فاطمه در تمام مدت زندگی هرگز مرا خشمگین نساخت و برای

خود چیزی از من نخواست، مبادا که من نتوانم آن را فراهم کنم [وشرمنده شوم]. فاطمه یاوری نیکو در راه پیروی از خدا بود.

درس ۸

افتخار بندگی

بلوغ شرعی: بلوغ شرعی سرآغاز واجب شدن تکالیف دینی است؛ یعنی بر هر دختر و پسری واجب می شود مانند بزرگسالان به احکام دینی خود مانند نماز، روزه، حجاب و ... عمل کند. برای اینکه ما انسان ها هم توان مقابله با شیطان و رسیدن به پاداش الهی را داشته باشیم، خداوند تکالیفی را بر ما واجب کرده است؛ زیرا او ما را آفریده است و به توانایی ها و ضعف های ما بهتر از خودمان آگاه است.

تغییرات دوران بلوغ

تغییرات جسمی: روییدن مو در برخی قسمت های بدن، فعال شدن برخی هورمون ها در بدن و...
تغییرات روحی و شخصیتی: پرسش های جدید در ذهن به وجود می آید. حس استقلال طلبی افزایش می یابد.

بلوغ شرعی

- اروییدن مو در برخی قسمت های بدن - ۲ - فعال شدن برخی هورمون ها در بدن که نشانه های آن در پسران و دختران متفاوت است. ۳- رسیدن به سن بلوغ، این سن برای پسران پایان پانزده سال قمری و برای دختران پایان نه سال قمری است.

امام صادق (ع) درباره ارزش عبادت در جوانی می فرماید: محبوب ترین آفریده ها نزد خداوند، جوان نورسیده و با طراوتی است که جوانی و شادابی اش را در اطاعت خداوند سپری می کند. خداوند به چنین کسی نزد فرشتگانش افتخار می کند و می فرماید: این است بنده واقعی من.

راه شناخت تکالیف دینی

نماز، روزه، خمس و زکات، حج، پرهیز از گناهان و ... نمونه هایی از تکالیف دینی ما مسلمانان است.

یکی از راه های دستیابی به نحوه صحیح انجام این وظایف، تحصیل علوم دینی است. در هر زمان، افرادی برای کسب دانش و تخصص به حوزه های علمیه می روند و پس از سال ها تحصیل، مطالعه و تحقیق در علوم دینی به تخصص دست می یابند. به افراد متخصص در دین، مجتهد یا فقیه می گویند. مجتهدان می توانند تمام احکام دینی را به دست بیاورند و شیوه صحیح انجام دستورات خداوند را در هر موضوعی روشن کنند.

تقلید و مرجع تقلید

راه شناخت احکام؛ مراجعه به متخصص در احکام دین است که به این کار، تقلید گفته می شود. به مجتهدی که مردم برای یادگیری احکام به او مراجعه می کنند، مرجع تقلید می گویند.

شرایط مرجع تقلید:

۱- زنده باشد،

۲- شیعه دوازده امامی باشد،

۳- عادل باشد؛ یعنی به واجبات دینی عمل کند و از گناهان دوری کند،

۴- اعلم باشد؛ یعنی از سایر مجتهدان داناتر باشد.

شناخت مرجع تقلید، برای عالمان دینی امکان پذیر است و مردم می توانند با مشورت آنان مرجع تقلید خود را انتخاب کنند.

درس ۹

به سوی پاکی

امام رضا (ع) می فرماید: خداوند حکیم هر چیزی را که برای سلامتی مردم زیان آور باشد و موجب هلاکت و نابودی آنان شود حرام کرده و آنچه را برای سلامتی آنها مفید باشد، حلال کرده است. یکی از مواردی که خداوند ما را به اجتناب و دوری از آنها دستور داده، نجاسات است. رعایت طهارت و دوری از نجاسات نه تنها موجب سلامتی جسم و روح ما می شود، بلکه مقدمه و شرط قبولی برخی عبادات نیز هست.

نجاسات

خون: علاوه بر خون انسان، خون حیواناتی که خون جهنده دارند نیز نجس است.

ادرار و مدفوع: ادرار و مدفوع حیوانات حرام گوشتی که خون جهنده دارند، مانند گربه و موش نیز نجس است؛ اما ادرار و مدفوع حیوان های حلال گوشت، مانند گاو و گوسفند نجس نیستند.
سگ و خوک: تمام اجزای بدن سگ و خوک (مو، ناخن، پوست و استخوان) و رطوبت های آن نجس است. از سگ می توان برای نگهبانی و یا شکار استفاده کرد، ولی باید محل نگهداری آن، دور از محل زندگی انسان باشد.

شراب: شراب و هر مایع مستی آوری نجس است. قرآن کریم نوشیدن شراب را چه کم و چه زیاد حرام اعلام کرده و یکی از بزرگترین گناهان شمرده است.
مطهرات:

آب: ۱- آب راکد: الف) گر ب) قلیل - ۲ - آب جاری

آب جاری: آب جاری آبی است که از زمین می جوشد و جریان دارد؛ مانند آب چشمه، قنات و رودخانه. آب باران نیز حکم آب جاری را دارد.

آب گر: اگر مقدار آب حداقل ۳۸۴ لیتر باشد، به آن آب گر گفته می شود، همانند آب منبع، آب حوض و استخر که به این مقدار برسد. آب لوله کشی ساختمان ها، حکم آب گر را دارد؛ زیرا به منبع آب شهر یا روستا متصل است که مقدار آن بیش از آب گر است.

آب جاری و گر در برخورد با نجاست، نجس نمی شود. مگر اینکه به وسیله نجاست، رنگ یا بویش تغییری کند؛ مثلاً رنگ خون را به خود بگیرد.

آب قلیل: اگر مقدار آب از ۳۸۴ لیتر کمتر باشد، به آن آب قلیل گفته می شود، مانند آب لیوان، پارچ و آفتابه. آب قلیل اگر با چیز نجس برخورد کند، نجس می شود؛ گر چه نجاست اندک باشد، مثل آنکه ذره ای خون در سطل آب بریزد.

شیوه تطهیر با آب را از کتاب های درسی و بزرگترها بیشتر یاد بگیرید.

یکی دیگر از مطهرات زمین است.

هرگاه کف پا یا کف کفش هنگام راه رفتن نجس شود، اگر راه رفتن را به مقداری ادامه دهیم که آلودگی ها برطرف شود، پاک می شود؛ بنابراین زمین یکی از مطهرات است که کف پا و یا ته کفشی را که به واسطه راه رفتن نجس شده باشد، پاک می کند البته با چهار شرط: اول: خود زمین پاک باشد،

دوم: زمین خشک باشد، سوم: عین نجاست با راه رفتن روی زمین کاملا برطرف شود، چهارم: زمین سبزه زار، موکت یا فرش نباشد.

درس ۱۰

ستون دین

برپا داشتن نماز آنقدر نزد خداوند ارزشمند است که آن را به تمام پیامبرانش آموخت و از آنان خواست مردم را نیز به برپا داشتن نماز سفارش کنند.

پیامبر اکرم (ص) در این باره می فرماید: «آنگاه که انسان با ایمان، به نماز می ایستد تا پایان نمازش خداوند به او توجه می کند و رحمتش را بر سر او می گستراند. فرشتگان اطراف او را می گیرند و به او می گویند: ای نمازگزار، اگر می دانستی مورد توجه چه کسی قرار گرفته ای و با چه کسی مناجات می کنی، هرگز نماز را رها نمی کردی»

امام باقر (ع) درباره ارزش نماز اول وقت می فرماید: «نمازی که در اول وقت خوانده شود، به صورتی درخشان به سوی صاحبش برمی گردد و می گوید: تو مرا خوب حفظ کردی، خداوند هم تو را حفظ کند»

واجبات نماز:

نیت-قیام-تکبیرة الاحرام-رکوع-سجود-قرائت-ذکر-تشهد-سلام-ترتیب-مُوالات
پنج مورد اول، ارکان نماز نامیده می شود. ارکان: قسمت هایی از نماز است که اگر نمازگزار آنها را فراموش کند یا به اشتباه، اضافه انجام دهد، نمازش باطل خواهد شد، ولی اگر واجبات دیگر را فراموش کند یا به اشتباه، اضافه انجام دهد، نمازش باطل نخواهد شد. شیوه اقامه نماز را از کتاب درسی و بزرگترها بیشتر یاد بگیرید. کسی که نمازش را بدون دلیل به تاخیر بیندازد، دعوت خداوند دربرپایی نماز را سبک شمرده و به آن بی احترامی کرده است.

درس ۱۱

نماز جماعت

پیامبر اکرم (ص) همواره نماز را به جماعت اقامه می کرد و مسلمانان نیز براساس دعوت ایشان، آن چنان به نماز جماعت پایبند بودند که گویی نماز به صورت جماعت و دسته جمعی واجب شده است و نماز فرادی حالت خاص و استثنایی داشت. کامل ترین دین آسمانی، از مومنان می خواهد نه تنها در کارهایشان همیاری و اتحاد داشته باشند، بلکه بسیاری از عبادت هایشان را نیز به صورت گروهی انجام دهند.

امام رضا (ع) درباره ارزش نماز جماعت می فرماید: هر رکعت نماز جماعت به اندازه دوهزار رکعت نماز که به تنهایی خوانده می شود، ارزش دارد.

نماز جماعت یکی از زیباترین و ارزشمندترین نمونه های همدلی مسلمانان با یکدیگر است. در نماز جماعت مأموم باید غیر از حمد و سوره همه قسمت های نماز را خودش بخواند.

مستحب است نمازهای واجب به جماعت خواند شود و شایسته نیست انسان بدون عذر نماز جماعت را ترک کند.

احکام نماز جماعت: نماز جماعت احکامی دارد که در کتاب درسی مطالعه بفرمایید.

نماز جمعه

نماز جمعه دو خطبه دارد:

دو خطبه به اضافه دو رکعت نماز جمعه جایگزین نماز ظهر می شود. بنابراین دو خطبه جزء نماز

جمعه است

(خطبه اول در مورد مسائل اخلاقی و اجتماعی و خطبه دوم در مورد مسائل مختلف ایران و جهان)

شیوه اقامه نماز جمعه را در کتاب درسی خوب یاد بگیرید.

مراحل غسل از جمله غسل جمعه:

۱- نیت

۲- شستن سر و گردن

۳- شستن طرف راست بدن

۴- شستن طرف چپ بدن

درس ۱۲

نشان عزت

یکی از دستورات حکیمانه خداوند که سلامتی روح ما انسان ها را در پی دارد، حکم حجاب است. خداوند در سوره احزاب آیه ۵۹ می فرماید:

ای پیامبر، به زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که پوشش خود را بر خود فرو پوشند. این مناسب تر است تا [به عفت] شناخته شوند و مورد آزار واقع نگردند. و خدا آمرزنده و مهربان است. مهم ترین فایده حجاب، در امان ماندن از آزار و اذیت افراد سودجو و هوسران است. یکی از مسئولیت های مردان، همانند زنان حفظ پوشش مناسب است. پوشیدن لباس های تنگ و بدن نما، سخن گفتن با لحنی که دیگران را تحریک کند، پوشیدن لباس هایی که انسان را در جامعه انگشت نما می کند و انجام هر رفتاری که توجه نامحرمان را به سوی انسان جلب کند حرام است و در تمام این موارد فرقی بین مردان و زنان نیست.

حفظ پوشش به تنهایی برای سلامت جامعه کافی نیست و تمام افراد چه مرد و چه زن باید با رفتار و گفتار خود حیا و عفت را رعایت کنند.

چند نکته:

- ۱- پوشاندن تمام بدن به جز صورت و دستها (از مچ تا انگشتان) برای زنان واجب است.
- ۲- افراد محرم برای زنان عبارتند از: پدر، شوهر، پسر، برادر، پدر بزرگ، پدر شوهر، عمو، دایی، پسر برادر، پسر خواهر، پسر پسر و پسر دختر، نوه ها. به غیر از اینها تمام مردان برای زنان نامحرم هستند و زن نباید در حضور آنان بدون پوشش اسلامی ظاهر شود.
- ۳- افراد محرم برای مردان عبارتند از: مادر، زن، خواهر، دختر، مادر بزرگ، مادر زن، عمه، خاله، دختر خواهر، دختر برادر، نوه ها. به غیر از اینها تمام زنان برای مردان نامحرم هستند.

درس ۱۳

بر بال فرشتگان

ارزش علم آموزی و عالم: پیامبر خدا در جامعه ای برگزیده شد که کسی به علم و دانش اهمیتی نمی داد و تنها تعداد اندکی از مردم توانایی خواندن و نوشتن داشتند. در این شرایط بود که ایشان با تشویق مومنان به فراگیری دانش می فرمود: ای مردم بدانید کسی که به دنبال فراگیری دانش است با هر قدمی که برمی دارد در کارنامه اعمالش ثواب یک سال عبادت نوشته می شود. فرشتگان بال هایشان را زیر پای او می گسترانند و زمینی که زیر پای اوست برایش از خداوند مهربان امرزش می طلبد.

خداوند دانا در قرآن کریم به پیامبر خود می فرماید: **وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا**: بگو پروردگارا، دانش مرا بیفزای. امام صادق (ع) می فرماید: کسی که کار هایش را بدون دانش و بینش انجام می دهد، مانند کسی است که به بیراهه می رود. هرچه سریعتر حرکت کند، از مقصدش دورتر می شود.

تنها کسانی می توانند به اهداف خود برسند که نسبت به راه خود، علم و آگاهی داشته باشند. اسلام شکوفاگر علم: موفقیت های علمی مسلمانان همواره در زمان هایی روی می داد که در کنار توجه جدی به کسب علم و دانش، از احکام و تعالیم اسلامی غفلت نمی کردند.

مراحل علم آموزی از بیان پیامبر اکرم (ص):

۱- سکوت ۲- گوش دادن ۳- به خاطر سپردن ۴- به آن عمل کردن ۵- آموزش آن به دیگران
پیشرفت های بزرگ در زمینه های مختلف علمی: موفقیت در المپیاد های بین المللی علمی در شرایط جنگ و غیره- پیشرفت در فناوری هسته ای و ساخت و پرتاب ماهواره و غیره.

درس ۱۴

کمال همنشین

امیر مومنان علی (ع) می فرماید: پیش از آنکه کسی را به دوستی برگزینی، او را امتحان کن و گرنه بدون آنکه خودت بدانی به همنشینی با بدان گرفتار خواهی شد.
سه ویژگی دوستان خوب:

- ۱- اهل نماز و نیکی: امام صادق (ع) می فرماید: دوستان خود را در داشتن آدو و ویژگی بیازمایید، اگر در آنها بود ابا آنان هم نشین شوید! و اگر نداشتند [حتما] از آنان دوری کنید، از آنان دوری کنید، از آنان دوری کنید...؛ اول [رعایت اوقات نماز و] دیگری [نیکی به هم نوعان در سختی و راحتی].
- ۲- وفای به عهد: خداوند وفای به عهد را نشانه ایمان می داند و می فرماید: (به راستی که مومنان رستگار شدند، کسانی که آنان امانت ها و پیمان خویش را رعایت می کنند.)
- ۳- راستگویی: امام صادق (ع) می فرماید: برای اینکه کسی را به درستی بشناسید، تنها به طولانی بودن رکوع و سجود نمازش نگاه نکنید، بلکه به راست گویی و امانت داری او بنگرید. کسی که زبانش راست گو باشد، اعمالش نیز پاک خواهد شد.
- امام علی (ع) می فرماید: عاقبت راست گویی نجات است و عاقبت دروغ گویی حسرت و پشیمانی. نتیجه دروغ گویی، در دنیا خواری و در آخرت عذاب جهنم است. بسیاری از دروغ های بزرگ، نتیجه دروغ هایی است که به شوخی گفته می شود.

درس ۱۵

مزدوران شیطان

اخلاق ما نیز به وسیله برخی رفتارها و عادت های ناپسند تهدید می شود. رفتارهایی همچون دروغ گویی، تنبلی، غیبت، ناسزا گفتن و... عامل اصلی انتشار میکروب های اخلاقی شیطان است. شیطان به وسیله آنها به درون روح ما نفوذ می کند و در صورت مقابله نکردن، ما را در دست یافتن به رستگاری و بهشت جاویدان شکست می دهد. برخی از رفتارها و عادات ناپسند که به دنبال آسیب زدن به اخلاق نیکوی شما هستند:

۱. عجله: وقتی دچار شتاب زدگی می شویم، نمی توانیم خوب فکر کنیم و به همین دلیل از تصمیم گیری صحیح باز می مانیم و هر تصمیمی می تواند یک اشتباه بزرگ باشد. انسان عجلو با مشکل

دیگری به نام دوباره کاری نیز رو به رو است؛ زیرا کاری که با عجله و بدون دقت انجام می دهد، بی نتیجه خواهد بود و دوباره مجبور است وقت و نیروی خود را صرف انجام درست همان کار کند. پیامبر اکرم (ص) فرمود: هرگاه تصمیم گرفتی کاری کنی، اول به نتیجه و عاقبت آن خوب بیندیش. اگر دیدی نتیجه خوبی دارد، به تصمیمت عمل کن و اگر دیدی نتیجه اش تباهی و بدی است، از آن صرف نظر کن.

۲. تنبلی:

انسان تنبل مانند همه، از نعمت های ارزشمند خداوند برخوردار است؛ اما بدون اینکه برای هدف درستی تلاش کند، عمر، سلامتی و بقیه نعمت هایش را بیهوده هدر می دهد.

امام صادق (ع) می فرماید: از تنبلی و بی حالی به شدت بپرهیز؛ زیرا که این دو، هم دنیا را از تو خواهند گرفت و هم آخرت را.

راه درمان تنبلی:

آینده نگری: امیر مومنان علی (ع) می فرماید: هر کس امروز در کارش کوتاهی و سستی کند در آینده به غم و اندوه مبتلا می شود.

دوستی با انسان های کوشا: همراهی با دوستان کوشا و دیدن سعی و تلاش آنها انگیزه بیشتری برای کار و فعالیت ایجاد می کند.

تصمیم قاطع: راه درمان تنبلی عزم و اراده محکم و جدی است.

برنامه ریزی: برای برنامه ریزی، پیش از هر چیز باید ببینیم کارهایی که در یک شبانه روز انجام دهیم چیست؟

آنها را در برگه ای یادداشت کنیم. سپس کارهای مهم را از بقیه کارها جدا کنیم. واضح است که باید اول کارهای مهم تر را انجام داد و اگر وقتی باقی ماند به کارهای دیگر مشغول شد. به این اصل مهم برنامه ریزی، اولویت بندی گفته می شود.

۱. چرا انسان عجول نمی تواند تصمیم های درستی بگیرد؟ زیرا نمی تواند خوب فکر کند.

۲. دو راه مقابله با عجله و شتابزدگی کدامند؟ یک: اندیشیدن به عاقبت و سرانجام کارها. دو: عمل کردن به تصمیمات خوب.

۳. توضیح دهید شخص تنبل چگونه دنیا و آخرت خود را از دست می دهد؟ انسان تنبل برای هدف درستی تلاش نمی کند و عمر و سلامتی و بقیه نعمت های خداوند را بیهوده هدر می دهد و از آنها کمتر استفاده می کند و نمازش را به موقع نمی خواند.

موفق باشید